

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3

Next Normal Leadership Indicators for Administrators Under the
Office of the Basic Education Commission, Inspection Region 3

^{1*}ปรัชญาภรณ์ แดงอ่อน Prachayaporn Taengon

^{2**}สุธาสิณี แสงมุกดา Suthasinee Saengmookda

^{3***}พระมหาอรรงค์ ฐิตปัญโญ Thamrong Thitapunyo

^{4****}พนธ์รัช ศรีทิพนธ์ Phanthad Srithiphan

^{1,2,3,4}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2,3,4}Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

*First author, e-mail: pracja@gmail.com

Corresponding author, e-mail: **Lovely386_3@hotmail.com ***rongsamathi@gmail.com

****phanthad.sri@mbu.ac.th

Received May 27, 2025; Revised July 3, 2025; Accepted: December 16, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนขยายโอกาส ในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 266 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโรงเรียน 170 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และหัวหน้าแผนกหรือหัวหน้ากลุ่มวิชา 4 คนต่อโรงเรียน รวมแล้วมีผู้ตอบแบบสอบถามอย่างน้อย 850 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้จากการสังเคราะห์และพัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ 18 ตัวชี้วัด 85 ตัวบ่งชี้ 2) การวิเคราะห์โมเดลการวัดแต่ละตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบจำลองนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ และคุณธรรม จริยธรรม มี 18 ตัวชี้วัด และ 85 ตัวบ่งชี้ และน้ำหนักองค์ประกอบหลักมีค่า ระหว่าง 0.63-1.26 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อย มีค่าระหว่าง 0.314-0.883 และค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้ มีค่าระหว่าง 0.24-1.05 เป็นไปตามเกณฑ์

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้; ภาวะผู้นำ; ยุควิถีถัดไป

Abstract

This research aimed to 1) study the components and indicators of Next-Normal Leadership of School Administrators, 2) test the consistency of the structural relationship model and verify the appropriateness of the component weights of the components of Next-Normal Leadership of School Administrators developed with empirical data. This research is quantitative. The population and sample consist of extended opportunity schools in Inspection Region 3 under the Office of the Basic Education Commission, academic year 2024, totaling 266 schools. The sample comprised 170 schools, Data were collected from one school administrator and four department heads or heads of academic subject groups per school, totaling at least 850 respondents. The research instrument was questionnaire. Descriptive statistics such as frequency, mean, and standard deviation were used, along with second-order confirmatory factor analysis (CFA) using a statistical software package to analyze the structural model. The research results found that: 1) The components, indicators and indicators of the Next Normal leadership of educational administrators, which were synthesized and developed, consist of 4 components, 18 index and 85 indicators. 2) The analysis of the measurement model for each indicator shows consistency with empirical data. It consists of 4 main components: personality, knowledge, abilities, vision, and morality, ethics, with 18 index and 85 indicators. The factor loadings of the main components ranged from 0.63 to 1.26, sub-components from 0.314 to 0.883, and indicators from 0.24 to 1.05, all within acceptable thresholds.

Keywords: Indicator; Leadership; Next-Normal Leadership

บทนำ

แนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร การศึกษา จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างคนที่มีคุณภาพ มุ่งสู่ความเป็นสากล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจ มีทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทย โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนทั่วประเทศ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และนโยบายปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการศึกษากำลังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาระบบการศึกษา การมีผู้นำที่สามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Bennett & Lemoine, 2014) ภาวะผู้นำยุควิถีดัดไป (Next normal Leadership) หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และทฤษฎีใหม่ และการเปลี่ยนวิธีคิดของผู้นำนองค์กรในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งวิธีการที่จะทำให้งานขององค์กรประสบความสำเร็จในยุควิถีดัดไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนานักเรียนในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ผู้มีการพัฒนาผู้นำที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในสังคมที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีการศึกษาภาวะผู้นำในบางด้านในประเทศไทย แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการวัดและประเมินภาวะผู้นำในยุควิถีดัดไปยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้การพัฒนาผู้นำการศึกษามีความไม่แน่นอน (Krathwohl, 2002)

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์การการจัดการศึกษาจึงต้องการผู้นำ ที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างและการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การรักษาสถานภาพเดิม (Status Quo) ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการผู้นำไม่ได้เป็นผู้กำหนดแต่เป็นที่วัตถุประสงค์กำหนด ร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม อันจะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะโน้มน้าวบุคคลให้มุ่งไปสู่ผลสำเร็จที่ ต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะผู้นำที่มีภาวะผู้นำปรับเปลี่ยน (Adaptive Leadership) ที่สามารถเผชิญกับปัญหาที่มีความ ผันแปร ปัญหาเหล่านี้จะถูกรับมือได้ก็ต่อเมื่อบุคคลปรับเปลี่ยน ลำดับความสำคัญ ความเชื่อ วิสัยทัศน์ กล้าเสี่ยง มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยน ปัญหาประเภทนี้ต้องการผู้นำที่มีภาวะผู้นำปรับเปลี่ยน มากกว่าผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจสั่งการตามโครงสร้างขององค์กร (Heifetz et al., 2009)

ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในการบริหาร สถานศึกษา เนื่องจากปัญหาทางด้านการศึกษาเป็นปัญหาการเปลี่ยนแปลง (Adaptive Change) ในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อม กับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยน ทางสังคมที่เกิดขึ้น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC) ในเขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบไปด้วย จังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และราชบุรี ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้นำที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งเขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วยสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งในด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความสามารถในการปรับใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความท้าทายในปัจจุบัน (Krathwohl, 2002) ซึ่งมีสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทั้ง การเข้าถึงและสภาพแวดล้อมทางสังคม การพัฒนา "ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ" ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้นำการศึกษางานด้านทรัพยากรให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันนี้ ก่อให้เกิดปัญหาทางการบริหารจัดการที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน (Pithers & Soden, 2000) ซึ่งตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไป จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารการศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวบ่งชี้เหล่านี้จะช่วยให้สามารถวัดความสามารถของผู้นำสมัยใหม่ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่จำเป็นในยุควิถีถัดไปไม่เพียงแต่รวมถึงทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี แต่ยังรวมถึงทักษะในการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสำหรับอนาคต และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน (Dufour & Fullan, 2013) ผู้นำในยุควิถีถัดไป ที่จะต้องรับมือกับโลกที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและไม่แน่นอน (VUCA: Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) จึงต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการใช้

เทคโนโลยีในการจัดการกับข้อมูล การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุค
วิถีถัดไป หรือการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและนักเรียนในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่
ตลอดเวลา (Bennett & Lemoine, 2014)

สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นปัญหา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ที่ได้จาก
การศึกษาจากความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังกล่าวถือเป็นปัญหาที่ต้องมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะ
ผู้นำยุควิถีถัดไป เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ยุควิถีถัดไปของโลก
ปัจจุบัน การนำผลการวิจัยตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุคปกติถัดไปนำมาผลมาใช้แก้ปัญหา อาจจะสามารถ
ปรับตัวทันต่อเหตุการณ์ การปรับตัว การพัฒนา และเป็นวาระเร่งด่วนของชาติ ซึ่งยากต่อการแก้ไข
อาจจะแก้ไขได้ หากได้ทำวิจัยเรื่องนี้แล้วนำผลการวิจัย มาใช้ จะช่วยแก้ปัญหาและนำพาประเทศไทย
เข้าสู่ยุควิถีถัดไป ยุคเศรษฐกิจ สังคม ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และจากการทบทวนเอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีการทำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
จึงได้สนใจทำการศึกษาค้นคว้าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา
เป็นแนวทางในการปรับตัวในยุควิถีถัดไป เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนาหน่วยงาน และสามารถนำวิจัย
ไปใช้วางแผน ส่งผ่านไปยังผู้กำหนดนโยบาย หรือหาแนวทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุควิถีถัดไป ในเขต
ตรวจราชการที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และตรวจสอบยืนยัน
ความเหมาะสมค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การสังเคราะห์กำหนดองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ
ยุควิถีถัดไปของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจ
ราชการที่ 3 ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ประชากร (Population) ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาส
ในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2567

รวมทั้งสิ้น จำนวน 266 โรงเรียน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสในเขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 170 โรงเรียน กำหนดการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูป ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 170 โรงเรียน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนหนึ่งคน และหัวหน้ากลุ่มบริหารงานหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวนสี่คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2567 รวมผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 850 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (RATING SCALE) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกเนื้อหาตามองค์ประกอบตัวบ่งชี้ และรายการประกอบตัวบ่งชี้ 2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดองค์ประกอบหลัก ตัวบ่งชี้และรายการประกอบตัวบ่งชี้ 3) ยกร่างแบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) และกำหนดค่าระดับคะแนนของตัวแปรที่สังเกตได้ในการศึกษา 4) นำแบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 เสนอที่ปรึกษาคุณวุฒิเพื่อตรวจทานความถูกต้องเบื้องต้น 5) สร้างแบบตรวจสอบความสอดคล้องเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบหลัก ตัวบ่งชี้ และรายการประกอบตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง 6) คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ ทำงานด้านการศึกษา และ/หรือ มีประสบการณ์ในการทำงานในด้านที่

เชี่ยวชาญอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป 7) นำแบบตรวจสอบความสอดคล้องเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพข้อคำถาม พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสม ของข้อคำถาม รายข้อกับ นิยามเชิงปฏิบัติการโดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ค่า IOC. มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความ สอดคล้องจากการกำหนดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน 8) นำแบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจ ราชการที่ 3 ไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของ เครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) วิธีครอนบาค (Cronbach) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ผู้วิจัยส่ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างทางไปรษณีย์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบรับ-ส่ง หนังสือราชการ 3) ผู้วิจัยตรวจสอบและ คัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ กำหนดเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ในการจัด กระทำกับข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์บริหาร วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) การ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

สถิติที่ใช้วัด	ระดับการยอมรับ
1. ค่า Chi-Square (χ^2)	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า P-value สูงกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมี ความกลมกลืน
2. ค่า Chi-Square/df	มีค่า < 2.00 หรือ < 5.00

3. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 – 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 – 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
5. ค่า RMSEA	มีค่าต่ำกว่า 0.05

ผลการวิจัย

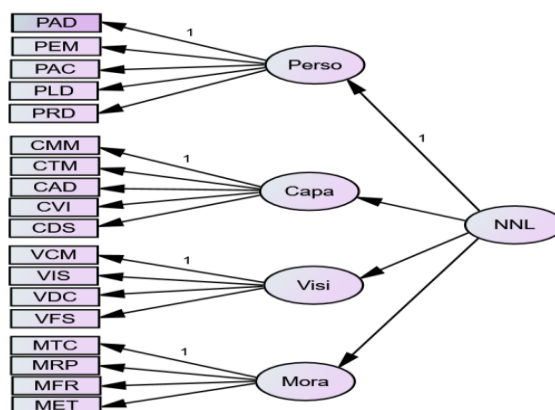
1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษา และรายการประกอบตัวบ่งชี้ ได้องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบหลัก 18 ตัวบ่งชี้ และ 85 รายการประกอบตัวบ่งชี้ สำหรับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) องค์ประกอบบุคลิกภาพ 2) องค์ประกอบความรู้ความสามารถ 3) องค์ประกอบวิสัยทัศน์ และ 4) องค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษาและรายการประกอบตัวบ่งชี้ ได้องค์ประกอบตามทฤษฎีหรือตามแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบบุคลิกภาพ องค์ประกอบความรู้ความสามารถ องค์ประกอบวิสัยทัศน์ และองค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม ซึ่ง 18 ตัวบ่งชี้ และ 85 รายการประกอบตัวบ่งชี้ สำหรับภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษา และผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดแต่ละตัวชี้วัด โมเดลองค์ประกอบแต่ละตัวชี้วัดหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของโมเดล รวมถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลดังกล่าวข้างต้นพบว่าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดั้งไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักคือ บุคลิกภาพ (Personality) ความรู้ความสามารถ (Capabilities) วิสัยทัศน์ (Vision) และคุณธรรม จริยธรรม (Morality and Ethics) 18 ตัวชี้วัด และ 85 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสามารถเขียนเป็นโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3

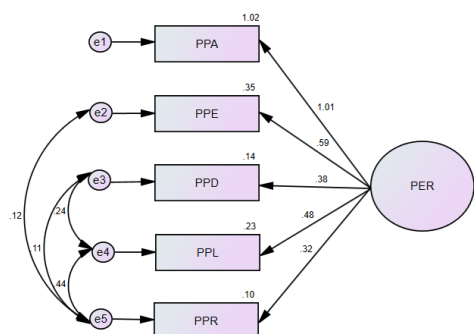
จากภาพที่ 2 พบว่า องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แทนด้วยสัญลักษณ์เพื่อนำไปสร้างโมเดลตัวบ่งชี้ จำนวน 4 โมเดล ประกอบด้วย 1) โมเดลองค์ประกอบบุคลิกภาพซึ่งประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว (PPA) การแสดงออกทางอารมณ์ (PPE) การยอมรับความแตกต่าง (PPD) ความเป็นผู้นำ (PPL) และความรับผิดชอบ (PPR) มีพฤติกรรมบ่งชี้รวม 25 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) โมเดลองค์ประกอบความรู้ความสามารถ ประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในการบริหารจัดการ (CMM) ความสามารถในการสร้างทีม (CTM) ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม (CAD) ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ (CVI) ความสามารถในการตัดสินใจ(CDS) มีพฤติกรรมบ่งชี้ รวม 22 พฤติกรรมบ่งชี้ 3) โมเดลองค์ประกอบวิสัยทัศน์ ประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสารวิสัยทัศน์ (CVM) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (VIS) ความชัดเจนและทิศทางของเป้าหมายที่บรรลุได้ (VD) ความสามารถในการสร้างภาพอนาคต (VFD) มีพฤติกรรมบ่งชี้รวม 19 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 4) โมเดลองค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม ประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความโปร่งใส (MTC) ความรับผิดชอบ (MRP) ความยุติธรรม (MFR) และการปฏิบัติตามหลักทางจริยธรรม (MET) มีพฤติกรรมบ่งชี้รวม 19 พฤติกรรมบ่งชี้

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวชี้วัด ที่บ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไป
ของผู้บริหารสถานศึกษา

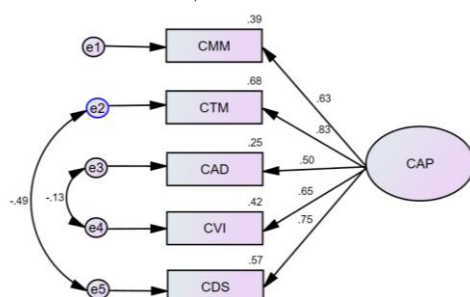
ตัวชี้วัด	PPA	PPE	PPD	PPL	PPR	CMM	CTM	CAD	CVI	CDS	VCM	VIS	VCD	VFS	MTC	MRP	MFR	MET
PPA	1.00																	
PPE	.596**	1.00																
PPD	.382**	.241**	1.00															
PPL	.486**	.273**	.379**	1.00														
PPR	.326**	.274**	.224**	.519**	1.00													
CMM	.704**	.706**	.262**	.280**	.222**	1.00												
CTM	.578**	.575**	.643**	.347**	.232**	.510**	1.00											
CAD	.460**	.287**	.665**	.721**	.379**	.304**	.417**	1.00										
CVI	.472**	.399**	.292**	.233**	.264**	.409**	.536**	.236**	1.00									
CDS	.457**	.454**	.434**	.200**	.130**	.484**	.439**	.365**	.365**	1.00								
VCM	-.183**	-.103**	.027	.205**	.690**	-.051	-.128**	.145**	.145**	-.164**	1.00							
VIS	.571**	.546**	.111**	.345**	.308**	.628**	.443**	.250**	.311**	.340**	-.121**	1.00						
VCD	.578**	.334**	.541**	.609**	.431**	.359**	.448**	.500**	.527**	.195**	.156**	.285**	1.00					
VFS	.159**	.122**	.584**	.598**	.340**	.089**	.412**	.651**	.651**	.066	.253**	.090**	.635**	1.00				
MTC	.326**	.355**	.232**	.357**	.423**	.271**	.345**	.312**	.312**	.226**	.129**	.341**	.296**	.246**	1.00			
MRP	.455**	.355**	.120**	.418**	.359**	.376**	.297**	.287**	.287**	.222**	-.025	.494**	.280**	.176**	.429**	1.00		
MFR	.411**	.242**	.189**	.510**	.317**	.298**	.288**	.350**	.350**	.198**	.033	.424**	.257**	.209**	.394**	.484**	1.00	
MET	.359**	.220**	.156**	.299**	.225**	.232**	.302**	.167**	.167**	.084*	.023	.288**	.311**	.112**	.276**	.304**	.245**	1.00

**p<.01, *p<.05 ($\chi^2 = 10140.74$, p = .00, KMO = 0.764)

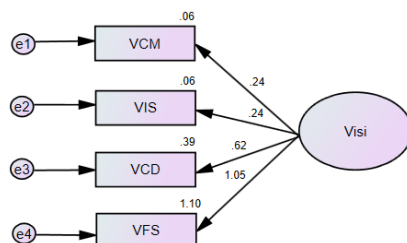
จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p<.01) แต่มีบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันทางลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง -1.83 ถึง .721 ตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ความสามารถในการตัดสินใจ (Decisions: CDS) กับความเป็นผู้นำ (Leadership: CMM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.721 และตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดและมีทิศทางตรงกันข้ามคือ ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability: PPA) กับการสื่อสาร (Communication: VCM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -1.83 สามารถนำไปวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ดังภาพที่ 3

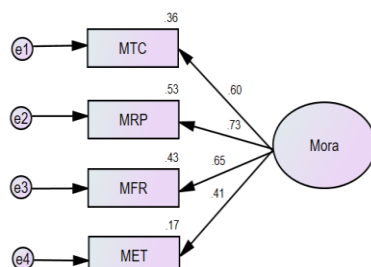
Chi-Square = .903 ; df = 1
Relative Chi-Square = .903 ; p-value = .342
GFI = 1.000 ; NFI = .999 ; TLI = 1.001 ; CFI = 1.000 ; AGFI = .994
RMSEA = .000 ; RMR = .001

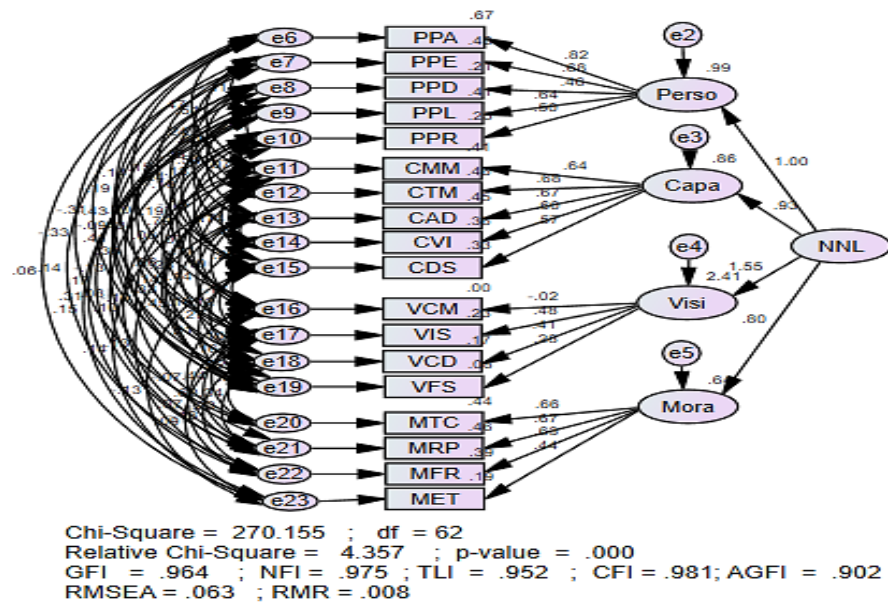
Chi-Square = 1.024 ; df = 3
Relative Chi-Square = .341 ; p-value = .796
GFI = 1.000 ; NFI = .999 ; TLI = 1.006 ; CFI = 1.000 ; AGFI = .998
RMSEA = .000 ; RMR = .001

Chi-Square = 2.341 ; df = 2
Relative Chi-Square = 1.171 ; p-value = .310
GFI = .999 ; NFI = .996 ; TLI = .998 ; CFI = .999 ; AGFI = .993
RMSEA = .014 ; RMR = .002

Chi-Square = 2.831 ; df = 2
Relative Chi-Square = 1.416 ; p-value = .243
GFI = .998 ; NFI = .995 ; TLI = .995 ; CFI = .998 ; AGFI = .992
RMSEA = .022 ; RMR = .005

ภาพที่ 3 โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึดีไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3

จากภาพที่ 3 โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึดีไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สามารถนำมาเขียนสรุปค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดล ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึดีไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ λ	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัด (e)
PPA	0.82	1.00	-0.10	0.67
PPE	0.68	0.57	0.26	0.48
PPD	0.46	0.37	-0.52	0.21
PPL	0.64	0.49	-0.07	0.41
PPR	0.50	0.36	0.15	0.20
CMM	0.64	1.00	-0.04	0.41
CTM	0.68	0.91	0.30	0.40
CAD	0.67	0.99	0.36	0.40
CDS	0.57	1.06	0.15	0.30
CVI	0.60	0.87	0.04	0.33
VIS	0.48	1.00	0.40	0.00
VCD	0.41	0.59	0.89	0.23
VFS	0.28	0.37	-0.36	0.17
VCM	-0.16	-0.26	-0.12	0.08
MTC	0.66	1.00	0.00	0.44
MRP	0.68	0.66	-0.20	0.46
MFR	0.63	0.81	0.70	0.39
MET	0.44	0.56	-0.02	0.19

จากตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมความของน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึดีไปของผู้บริหารสถานศึกษา จึงค่าสถิติจากการวิเคราะห์ที่ได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปค่าสถิติจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดล ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3

โมเดลการวัด/เกณฑ์	RMSEA ต่ำกว่า 0.05	GFI 0.90- 1.00	AGFI 0.90- 1.00	CFI 0.90- 1.00	NFI 0.90- 1.00
บุคลิกภาพ (Perso)	.000	1.000	.994	1.000	.999
ความรู้ความสามารถ (Capa)	.000	1.000	.998	1.000	.999
วิสัยทัศน์ (Visi)	.014	.999	.993	.999	.996
คุณธรรม จริยธรรม (Mora)	0.22	.998	.992	.998	.995
โมเดล ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถีดัดไปของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจ ราชการที่ 3	.063	.964	.902	.981	.975

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบบุคลิกภาพ องค์ประกอบความรู้ความสามารถ องค์ประกอบวิสัยทัศน์ และองค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม องค์ประกอบย่อยจำนวน 18 องค์ประกอบย่อยและ 85 พฤติกรรมบ่งชี้ ทั้งนี้เกิดจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิจัย นำมาสังเคราะห์ รวบรวมหมวดหมู่ และผ่านกระบวนการสังเคราะห์องค์ประกอบ และองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง และจากงานวิจัยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบบุคลิกภาพ องค์ประกอบนี้สะท้อนถึงคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของภาวะผู้นำในคุณวิถีดัดไป สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของสุนทรี วรรณไพเราะ และคณะ ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Next Normal ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Next Normal ประกอบด้วย 9 ประการ คือ 1) สร้างความเชื่อมั่น 2) แสดงพลังเชิงบวก 3) สวมหมวกนักคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) สร้างสัมพันธ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5) สร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย 6) ท้าทายกับความไม่รู้ 7) สร้างมูลค่าเพิ่มสุดกำลัง 8) ทำงานอย่างยืดหยุ่นและเข้าใจ 9) ปรับตัวไวไม่ล้มถาวร (สุนทรี วรรณไพเราะ และคณะ, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร เจริญกร ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร พบว่าคุณสมบัติภาวะผู้นำทางวิชาการ 1) การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้มีแนวคิดกว้างไกลในเรื่องการศึกษา การเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการศึกษา 3) การเป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ การเป็นผู้มีพลังพร้อมจะทำงาน

การเป็นผู้มีความกล้าเสี่ยง และความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ (สมจิตร เจริญกร, 2561) ซึ่งจะเห็นว่าการวิจัยดังกล่าว สัมพันธ์กับเรื่องที่ว่าผู้วิจัยทำการศึกษามีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการสังเคราะห์องค์ประกอบที่ได้ คือ ด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบบุคลิกภาพ องค์ประกอบวิสัยทัศน์ องค์ประกอบความรู้ความสามารถ องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องการปรับตัว คุณธรรมจริยธรรม การสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ได้

2. พบว่า ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ที่ทุกโมเดลการวัดข้างต้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดีมาก ผลการตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบ ทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าโดยแยกแต่ละตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เพราะเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาและรายการประกอบตัวบ่งชี้ ได้องค์ประกอบตามทฤษฎีหรือตามแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยการสังเคราะห์องค์ประกอบ และผ่านกระบวนการสร้างเครื่องมืออย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยในควิถีถัดไปของดารณี คุณอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ 1) ความสามารถในการพัฒนาตนเองสู่การเปลี่ยนแปลงอนาคต 2) ความสามารถในการพัฒนาตนเองและบุคลากรให้ทันสมัย 3) ความสามารถในการวิเคราะห์ภาพอนาคต 4) ความสามารถในการปรับใช้ทักษะใหม่ๆ 5) ความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 6) ความสามารถบริหารงานที่เป็นเหตุเป็นผล 7) ความสามารถในการบริหารงานที่ยืดหยุ่น 8) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ 9) ความสามารถในการเชื่อมโยงการปฏิบัติอย่างครบวงจร 10) ความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรสู่โลกแห่งความเป็นจริง (ดารณี คุณอนันต์ และคณะ, 2568) ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับงานที่ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำควิถีถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 18 ตัวบ่งชี้ สามารถเขียนนำเสนอในรูปแบบขององค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุกติถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพอธิบายได้ว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุกติถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ การยอมรับความแตกต่าง ความเป็นผู้นำ และ ความรับผิดชอบ 2) ด้านความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารจัดการ ความสามารถในการสร้างทีม ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ และความสามารถในการตัดสินใจ 3) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การสื่อสาร การสร้างแรงบันดาลใจ ความชัดเจนและทิศทางและการสร้างภาพอนาคตและ 4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการปฏิบัติตามหลักทางจริยธรรม

บทสรุป

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุกติถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว (PPA) การแสดงออกทางอารมณ์ (PPE) การยอมรับความแตกต่าง (PPD) ความเป็นผู้นำ (PPL) ความรับผิดชอบ (PPR) และมีพฤติกรรมบ่งชี้รวม 25 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบความรู้ ความสามารถ ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในการบริหารจัดการ (CMM) ความสามารถในการสร้างทีม (CTM) ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม

(CAD) ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ (CVI) ความสามารถในการตัดสินใจ (CDS) มีพฤติกรรมบ่งชี้ รวม 22 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบวิสัยทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสารวิสัยทัศน์ (CVM) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (VIS) ความชัดเจนและทิศทางของเป้าหมายที่บรรลุได้ (VD) ความสามารถในการสร้างภาพอนาคต (VFD) มีพฤติกรรมบ่งชีรวม 19 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความโปร่งใส (MTC) ความรับผิดชอบ (MRP) ความยุติธรรม (MFR) และการปฏิบัติตามหลักทางจริยธรรม (MET) มีพฤติกรรมบ่งชีรวม 19 พฤติกรรมบ่งชี้ และ จากการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบการยืนยันตรวจสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับสอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามหลักการพิจารณาความสอดคล้อง การทดสอบภาพรวมของโมเดลและจำนวนตัวแปรจำนวนพารามิเตอร์ แสดงว่ายอมรับหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบาย หรือจัดทำทำโครงการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำคุณวิถึถัดไปสูงขึ้น ดังต่อไปนี้ จัดโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำตัวบ่งชี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการให้เกิดความรู้ ทักษะ การปรับเปลี่ยนมุมมอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม พัฒนาตนเองและบุคลากรให้ทันสมัย มีความยุติธรรม และสามารถนำตัวบ่งชี้ไปเป็นแนวทางในการฝึกอบรมผู้บริหารและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ หรือเป็นเครื่องมือในการประเมินศักยภาพผู้บริหาร และ/หรือประเมินศักยภาพความรู้ ความชำนาญของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารต่อไป เขตตรวจราชการนำไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานระดับเขตตรวจราชการ หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษาด้านภาวะผู้นำ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 ในเรื่องของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคุณวิถึถัดไป ดังนั้นหากมีการ

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายถึงภาวะผู้นำที่วิถึถัดไปของผู้บริหารสถานศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำยุควิถึถัดไป อันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ดารณี คุณอนันต์ และคณะ. (2568). การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำวิถึถัดไปของผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 8(1): 184-191.
- สมจิตร เจริญกร. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(1): 1-16.
- สุนทรี วรรณไพเราะ และคณะ, 2567. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Next Normal. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(1): 279-290.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Bennett, N., & Lemoine, G. J. (2014). What VUCA really means for you. *Harvard Business Review*, 92(2): 27-42.
- DuFour, R., & Fullan, M. (2013). *Cultures built to last: Systemic PLCs at work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Heifetz, R. A., et al. (2009). *The practice of adaptive leadership: Tools and tactics for changing your organization and the world*. Boston, MA: Harvard Business Review Press.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41(4): 212-218.
- Pithers, R. T., & Soden, R. (2000). Critical Thinking in Education: A Review. *Educational Research*, 42(3): 237-249.

